

KOMPLEXNÍ ROZBORY

Nastává den zasvěcený památce svaté Kateřiny a píše se rok 1889. Jsme ve východních Čechách v městě Skaličce. Pahorkatinu pokrývá sníh, je mráz, je strašný mráz. Řemeslníci vězí v kanafasu, baby podřimují a svítí svým jediným okem, výměnkáři tlukou špačky, děti s rukou na bříšku a s pootvřenými ústy se prohánějí ve snách se štěňátky a ponocný troubí prvou hodinu s půlnoci. Město je prázdné, ale Štěpán Černo hous, jeden z prokletých čertů, kterým nevoní práce, jde skaličskými parkány. Je mu hanebná zima. Vleče za sebou výrostka a kleje do vousů.

(Vladislav Vančura, Tři řeky)

1. Proved'te rozbor posledního souvětí, určete počet vět, druh vedlejších vět, druh souvětí (souřadné – podřadné).
2. Určete základní větné členy ve větách „*Je mráz, je strašný mráz.*“ a „*Nastává den zasvěcený památce svaté Kateřiny.*“. O jaký typ vět jde?
3. Najděte celý přívlastek, rozvíjející slovo *den* v první větě, a rozeberte jej.
4. Jakým větným členem je letopočet v první větě?
5. Jaký je význam slov *kanafas* a *parkán*. Jaká je jejich stylová charakteristika? Najděte v SSČ nebo v SSJČ.
6. Co znamená rčení *tlouci špačky*?

7. Jak jsou utvořena následující slova? Proved'te slovotvorný rozbor. Proved'te u nich i rozbor stavby slova.

	základové slovo	slovotvorný základ	slovotvorný formant	alternace
<i>pahorkatina</i>				
<i>řemeslník</i>				
<i>výměnkář</i>				
<i>výrostek</i>				

8. Jak je utvořeno slovo *ponocný*? Jakým je slovním druhem? Uveďte jiná slova obdobně utvořená.

9. Jak je utvořeno sloveso *podřimovat* a jaký má význam?

10. Proved'te rozbor stavby slova *půlnoc*.

11. Určete slovní druhy v prvním větném celku *Nastává den zasvěcený památce svaté Kateřiny a píše se rok 1889*.

12. Určete druh slova *jediným*.

13. Určete slovní druh slova *zima* v předposlední větě. Jakým jiným slovním druhem může toto slovo ještě být?

14. S kterým pádem se pojí předložka ve spojení *první hodinu s půlnoci*? Jaký je zde její význam?

15. Vyhledejte v textu knižní výrazy a slovní spojení. Najděte i prostředky jiného rázu – hovorové, nářeční. Jaký mají hovorové a nářeční prostředky v textu účinek?